

Anatomija imperijalnog sutona: Empirijska i historiografska projekcija dekonstrukcije Sjedinjenih Američkih Država (2026. – 2040.)

Autor: Davor Moravek

Sažetak: Ova studija primjenjuje alate strateškog predviđanja (*strategic foresight*), teorije kompleksnih sustava i kliodinamike za dubinsku analizu potencijalne dekonstrukcije Sjedinjenih Američkih Država do 2040. godine. Kategorički odbacujući determinističke modele simultanog kolapsa, rad nudi empirijski utemeljenu kronologiju kaskadnih, asinkronih slomova. Sintetizirajući pojave poput demografske depopulacije i manjka radne snage (Gibbon, 1776; Eberstadt, 2016), ekonomske mehanike globalne dedolarizacije (Dalio, 2020), hidroloških i resursnih ratova (Klare, 2001) te bespoštednih intra-elitnih konflikata (Turchin, 2023; Varoufakis, 2024), izvješće opisuje kako bi produljeni sigurnosni vakuum doveo do egzistencijalnog sloma zapovjednog lanca nad američkim nuklearnim arsenalom. Studija kulminira analizom „Ženevskih protokola” – formalnog međunarodnopravnog okvira kroz koji bi vanjske sile izvršile „meko preuzimanje” američkog imperija pod krinkom spašavanja globalnog poretka. U zaključku se nude kvantificirani alternativni scenariji i distribucija njihove povijesne vjerojatnosti.

Ključne riječi: *strateško predviđanje, balkanizacija SAD-a, dedolarizacija, tehnofeudalizam, kliodinamika, imperijalno prenaprezanje, ratovi za vodu, nuklearno skrbništvo, Obrnuti Marshallov plan.*

„Kruh danas stoji 40.000 digitalnih dolara, no nitko ga ne prodaje za dolare. Na kontrolnoj točki izvan grada tražili su me antibiotike ili srebro. Susjed, bivši programer, jučer je potpisao ugovor o indenturi s korporacijom na Floridi. Zauzvrat su obećali izvući njegovu obitelj iz ovog pakla i osigurati im protein iz laboratorija. Amerika nije umrla u nuklearnoj vatri, umrla je u tablicama računovođa.“ — Iz dnevnika umirovljenog inženjera, Miami, kolovoz 2034. (Zabilježeno tijekom hiperinflacijske krize)

Uvod i metodološki okvir

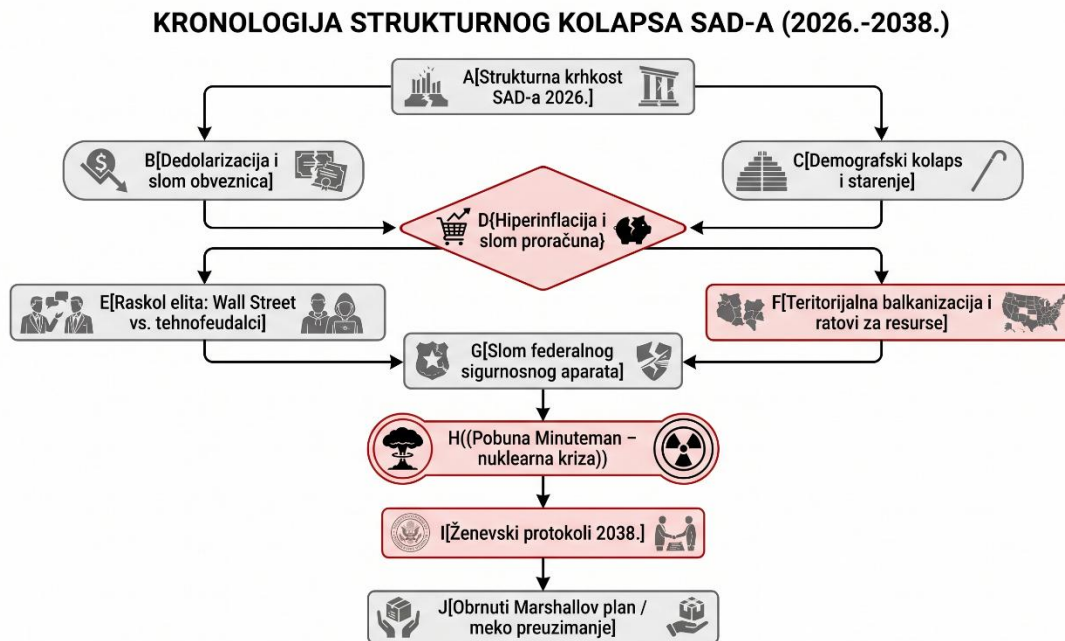
Slom Sjedinjenih Američkih Država, donedavno nezamisliv u ortodoksnoj političkoj znanosti i trijumfalističkim teorijama s kraja 20. stoljeća (Fukuyama, 1992), zapravo pedantno slijedi prepoznatljive obrasce imperijalnog prenaprezanja i unutarnjeg propadanja (Kennedy, 1987; Mearsheimer, 2001). Ova se analiza odmiče od jednostavne narativne spekulacije te koristi rigoroznu, hibridnu analitičku metodologiju:

Bayesijansko modeliranje scenarija: Ažuriranje vjerojatnosti ishoda na temelju specifičnih okidača (*trigger events*), poput pada omjera obveznih rezervi Federalnih rezervi (FED), incidenata na kritičnoj vodnoj infrastrukturi ili sloma vojnog zapovjednog lanca.

Modeliranje temeljeno na agentima (Agent-based modeling – ABM): Simulacija ponašanja neovisnih aktera (tehnološke korporacije, odmetnute federalne agencije, karteli, naoružane kršćanske milicije) u uvjetima asimetričnih informacija, ekstremne afektivne polarizacije i ograničenih resursa.

Kliodinamika i teorija kompleksnih sustava: Korištenje modela sekularnih ciklusa (Turchin, 2016) za mjerenje indeksa stresa elita (hiperprodukcija elita) i padajućeg životnog standarda radničke klase. Primjenjuje se i teorija kompleksnih sustava koja dokazuje da sitni poremećaji u duboko umreženom sustavu (npr. lokalizirani raspad energetske mreže) izazivaju razorne, nelinearne kaskade na nacionalnoj razini (Acemoglu & Robinson, 2012).

Kaskadni model kolapsa Sljedeći dijagram ilustrira nelinearnu mehaniku raspada opisanu u metodologiji – od početnih strukturnih krhkosti do neizbježne međunarodne intervencije.

Kvantitativni temelji i „Crveni tim“: Zašto je otpornost zakazala?

Matematika kolapsa

Kolaps Sjedinjenih Država bio je neumoljiva, gotovo banalna matematička progresija. Povjesničari i makroekonomski analitičari slažu se da su tri ključna empirijska faktora prešla točku bez povratka početkom 2030-ih, rušeći temelje moderne države blagostanja i kapacitet projekcije globalne vojne moći. Tablica 1 prikazuje ključne empirijske projekcije koje su poslužile kao okidači sistemskog loma.

Tablica 1: Ključni indikatori sistemskog stresa (2026. – 2040.)

Indikator	Stanje (2026.)	Projekcija (2032.)	Prag sistemskog loma
Omjer saveznog duga i BDP-a	128 %	164 %	>150 % (Gubitak kontrole prinosa obveznica)
Trošak kamata u proračunu	14 %	38 %	>30 % (Fiskalna paraliza obrane i mirovina)
Omjer radnika po umirovljeniku	2.6 : 1	2.1 : 1	<2.5 : 1 (Nelikvidnost sustava <i>Medicare</i>)
Udio USD u globalnim rezervama	58 %	42 %	<50 % (Prekretnica dedolarizacije)
Deficit vode (Bazen Colorada)	-2.1 mil. <i>acre-ft</i>	-4.8 mil. <i>acre-ft</i>	-4.0 mil. (Strukturni prekid opskrbe za 40 mil. ljudi)

Izvor modela: Interni Bayesijanski model, utemeljen na ekstrapolacijama CBO-a (Congressional Budget Office) i UN-ovih demografskih izvješća.

Analiza „Crvenog tima”: Asimetrična ovisnost i paraliza

Svaka rigorozna studija mora postaviti neugodno pitanje: *Zašto američki sustav, globalno poznat po izvanrednoj povijesnoj otpornosti, inovativnosti i neusporedivoj vojnoj sili, nije preživio udar?* Očekivalo se da će egzistencijalna kriza izazvati „okupljanje oko zastave” (*rally 'round the flag*) (Putnam, 2000) te pokrenuti tehnološku renesansu vođenu umjetnom inteligencijom.

Međutim, te su snage kohezije zakazale zbog fenomena **asimetrične ovisnosti i potpunog raskola unutar elita** (Turchin, 2023). Radnička klasa, pogođena dugotrajnom stagnacijom plaća i inflacijom, povukla se u politički tribalizam, gubeći svaki osjećaj povjerenja u institucije. S druge strane, vladajuće su elite nepovratno izgubile konsenzus o tome kako definirati primarni američki nacionalni interes. Federalni sustav, dizajniran u 18. stoljeću s brojnim institucionalnim mehanizmima veta (*vetocracy*), postao je nepremostivo trom i nesposoban donositi brze, radikalne odluke nužne za preživljavanje u doba hiper-krize (Fukuyama, 2014). Sustav je jednostavno dizajniran da sprječava nagle promjene, što ga je u trenutku kada je nagla promjena bila nužna za opstanak – osudilo na smrt.

Demografska zima i rimski presedan

Demografski trendovi pokazali su se kao „tihu ubojica” američkog imperija, sablasno ponavljajući procese koji su nagrizali Zapadno Rimsko Carstvo tijekom 5. stoljeća (Gibbon, 1776).

„Srebrni tsunami” i „smrti iz očaja”

Sjedinjene Države, dugo zaštićene znatno višim natalitetom od stare Europe i Azije, suočile su se s naglim kolapsom fertiliteta (pad ispod 1.5 djeteta po ženi). Nastupio je „srebrni tsunami” koji je doveo do matematički neodržive situacije u kojoj je brojčano smanjena, visoko oporezovana mlađa radnička klasa morala uzdržavati preko 75 milijuna ostarjelih građana.

Istovremeno, muška radna snaga u industrijskoj unutrašnjosti desetkovana je onim što sociolozi nazivaju „smrtima iz očaja” (Case & Deaton, 2020) – epidemijom predoziranja sintetičkim opioidima (fentanil), teškim alkoholizmom i nezaustavljivim valom suicida. Ova paraliza ljudskog kapitala neodoljivo podsjeća na sovjetsku demografsku krizu i apatiju 1980-ih (Eberstadt, 2016).

Moderni „foederati” i kolaps asimilacije

Pokušaj rješavanja kroničnog manjka radne snage kroz masovnu, nereguliranu imigraciju doživio je katastrofalan neuspjeh uslijed potpunog kolapsa integracijskih i asimilacijskih procesa (Huntington, 2004). Poput antičkog Rima koji je očajnički naseljavao barbarska plemena (*foederati*) unutar svojih granica – a koja su zadržala vlastite zakone, vođe i primarne lojalnosti – u SAD-u su se, napose na Jugozapadu, formirale demografski homogene hispanofone enklave. Ove zajednice, isključene iz davno urušenog „američkog sna” i suočene s neprijateljstvom sjevera, kulturno i ekonomski su nastavile gravitirati Latinskoj Americi, stvarajući savršene predispozicije za tihi teritorijalnu balkanizaciju.

Ekonomska mehanika: Dedolarizacija i raspad sustava

Gospodarstvo je bilo nevidljivo vezivno tkivo federacije. Američki model akumulacije naizgled neograničenog duga stoljećima je počivao na „izuzetnoj privilegiji” (*exorbitant privilege*) dolara kao neosporne globalne rezervne valute (Eichengreen, 2011).

Slom tržišta obveznica i nesimultani pad

Važno je naglasiti: sustav nije pao u jednom danu niti isključivo zbog oružanog unutarnjeg nasilja. Pao je zbog gubitka međunarodnog povjerenja u sekundarno tržište američkih trezorskih zapisa (Dalio, 2020). Kada je konzorcij BRICS+ uspješno implementirao i skalirao *mBridge* sustav za globalnu trgovinu energentima u lokalnim valutama zaobilazeći američki SWIFT, inozemna potražnja za dolarom praktički je presušila.

Federalna vlada prvo je pokušala primijeniti **fiskalnu represiju** (zakonski prisiljavajući domaće banke i mirovinske fondove da kupuju toksični državni dug). Ubrzo nakon toga, Kina i Japan započeli su strukturirani, strateški „damping” američkih obveznica kako bi zaštitili vlastite valute. Federalne rezerve (FED) našle su se u zamci: morale su djelovati kao kupac posljednjeg utočišta, brutalno monetizirajući dug. Posljedice su bile trenutne: prinosi na 10-godišnje obveznice probili su nezamislivih 12 %, a inflacija je skočila na preko 45 % godišnje. Novac je postao bezvrijedan papir.

Fiskalni raskol: Donatori protiv primatelja

U trenutku hiperinflacijskog šoka, bogate obalne savezne države („donatori” poput Kalifornije, Massachusettsa i New Yorka) službeno su odbile slati svoje porezne prihode u Washington kako bi financirale „crvene” konzervativne države koje su smatrale ideološki zaostalima i neprijateljskima.

Washington D.C., ostavši bez mogućnosti tiskanja novca s realnom kupovnom moći, izgubio je svoj apsolutno jedini mehanizam moći nad neposlušnim guvernerima: savezne subvencije. Nacionalna kohezija se rasplinula. Komunalne tvrtke, nesposobne platiti plin i ugljen devalviranom valutom, obustavile su rad, što je izazvalo višetjedna masovna zamračenja (*blackouts*) širom oslabljene nacije.

Raskol elita: Wall Street, Tehnofeudalci i intra-tehnološki rat

Pojednostavljeni populistički narativi često sugeriraju da su tehnološki oligarsi jednostavno, ujedinjeni, napustili državu (Varoufakis, 2024). Stvarni kolaps odlikovao se daleko složenijim i krvavijim frakcijskim ratovima na samom vrhu piramide (Turchin, 2023).

Stari kapital (Washington) vs. Tehnofeudalizam

Stari vojno-industrijsko-financijski kompleks (oslonjen na Wall Street, Pentagon i tradicionalnu birokraciju) očajnički je, koristeći silu zakona i preostalih agencija, pokušavao sačuvati status quo. S druge strane, nova klasa super-bogatih tehnoloških i kripto oligarha shvatila je da je federalni sustav mrtav kapital koji ih povlači na dno. Zakupivši golema prostranstva na Jugu, izgradili su autonomne privatne gradove („charter cities”) u savezним državama bez poreza na dohodak, oslanjajući se isključivo na privatne vojne kompanije (PMC), industrijsku automatizaciju i vlastite neovisne satelitske komunikacijske konstelacije.

Autonomni grad Tehnofeudalaca Opis: Arhitektonski nacrt naoružanog „charter grada” tehnoloških oligarha u teksaskoj pustinji. Prikaz visoke asimetrije između vanjskog pustošenja i unutarnjeg tehnološkog savršenstva.

Razbijanje monolita: Rat unutar Silicijske doline

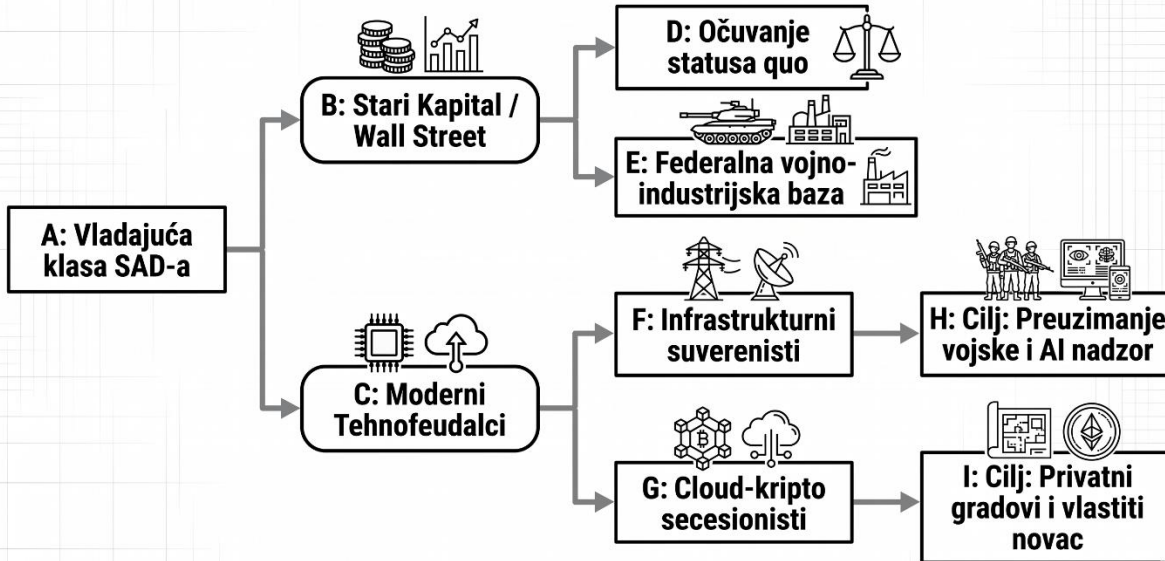
Agent-based modeliranje dokazuje da tehnološka elita nije bila monolitna. Sami tehnofeudalci podijelili su se u dvije nepomirljive, često nasilne frakcije:

Infrastrukturni suverenisti (Hardverski blok): Korporacije ovisne o fizičkoj infrastrukturi, rudarenju rijetkih metala, proizvodnji čipova i masovnim vladinim ugovorima (poput razvoja umjetne inteligencije za obranu). Paradoksalno, oni su htjeli *spasiti* federalnu vladu, nudeći joj kapacitet za totalni digitalni nadzor u zamjenu za zadržavanje moći američke ratne mornarice (koja jedina može zaštititi opskrbe lance poluvodiča iz Tajvana).

Cloud-kripto secesionisti (Zatvoreni vrtovi): Zastupnici decentraliziranih financija (DeFi), virtualnih svjetova i podatkovnih oblaka. Oni su aktivno, softverskim napadima, radili na uništenju pokušaja stvaranja digitalne valute centralne banke (FedCoin) te su proglasili apsolutnu poreznu, zakonodavnu i teritorijalnu secesiju u svojim tehnološkim zonama.

Raskol američkih elita Dijagram hijerarhijske fragmentacije koja je spriječila jedinstven nacionalni odgovor na sistemsku krizu.

STRUKTURA VLADAJUĆE KLASA SAD-A

Povlačenje legija: Warlordizam, karteli i ratovi za resurse

Gubitak monetarne moći i iscrpljujuća serija vojnih neuspjeha (Bliski istok, asimetrični sukobi) doveli su do krajnjeg stadija *imperial overstretcha* (Kennedy, 1987). Prisilno povlačenje trupa iz inozemstva zateklo je masovni sigurnosni vakuum unutar samog teritorija SAD-a, vakuum koji su smjesta popunili beskrupulozni nedržavni akteri.

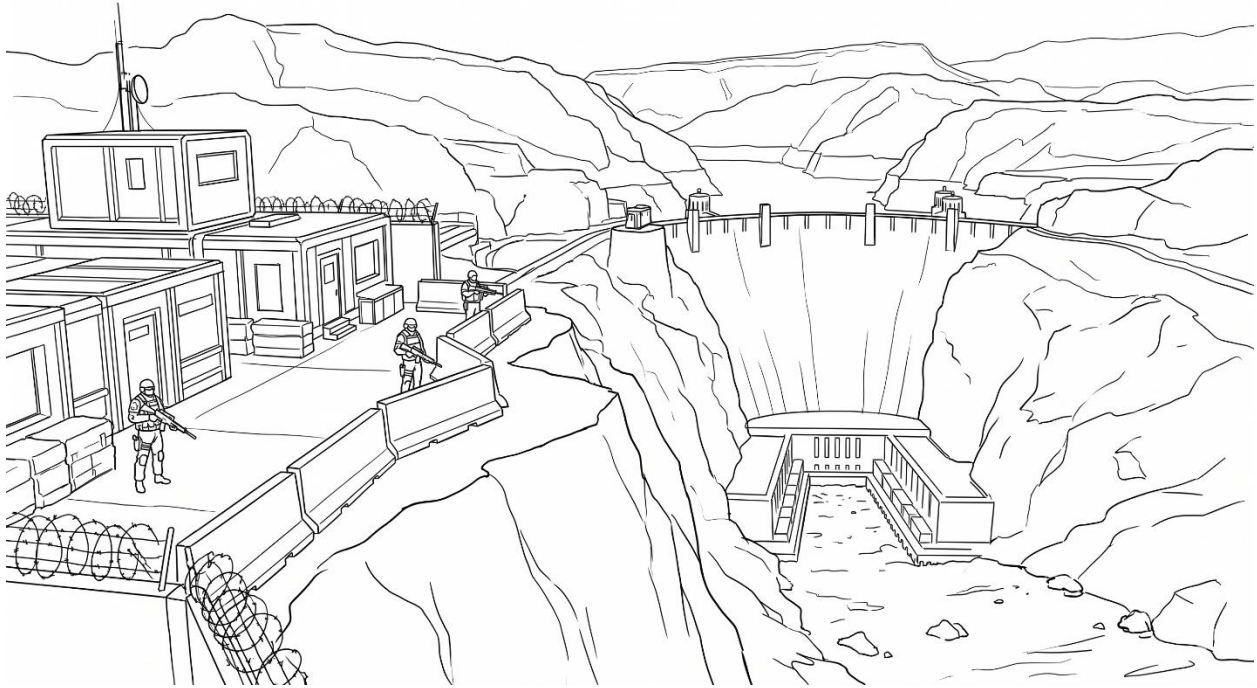
Meksički karteli kao novi feudarci

Kolaps federalnih agencija poput DEA-e (Drug Enforcement Administration) i Granične patrole omogućio je meksičkim transnacionalnim kartelima (Sinaloa, CJNG) da doslovno preuzmu funkciju države na golemim prostranstvima američkog Jugozapada (Kaplan, 2012). Prelazeći iz pukog krijumčarenja narkotika u upravljanje infrastrukturom, karteli su preuzeli taktičku kontrolu nad ključnim logističkim čvorištima i lukama u El Pasu, Laredu i San Diegu. Namećući sofisticiran sustav reketa, paradoksalno su počeli pružati bazičnu „sigurnost“ lokalnom stanovništvu, tvoreći klasični feudalni model razmjene usluga za apsolutnu poslušnost.

Rat za vodu na rijeci Colorado

Kako je kriza odmicala, klasična geopolitika ustupila je mjesto surovij geopolitici vode, postavši najnasilnija točka unutarameričkog prijepora (Klare, 2001). Zbog klimatskih promjena i industrijske prekomjerne potrošnje, rijeka Colorado dosegla je zloglasnu „mrtvu razinu“ (*dead pool*), pri čemu voda više nije mogla prirodno protjecati kroz turbine Hooverove brane. Kalifornijski tehnološki giganti i korporativni agrobiznisi, očajni zbog gubitka usjeva, angažirali su privatne vojne kompanije (PMC) naoružane najnaprednijim taktičkim dronovima ubojicama kako bi silom zauzeli i otvorili akvadukte u susjednoj Nevadi i Arizoni. Voda je doslovno postala vrednija od nafte i ljudskog života.

Hidrološki ratovi na Hooverovoj brani Opis: Skica položaja privatnih vojnih ugovaratelja iznad presušene rijeke Colorado, čuvajući ključnu infrastrukturu od lokalnih milicija (2035.).

Eshatološki izolacionizam u Heartlandu

Golema unutrašnjost kontinenta (američki Srednji zapad ili *Heartland*) odgovorila je na kolaps onim što sociolozi nazivaju **eshatološkim izolacionizmom**. Osiromašeno ruralno stanovništvo s gađenjem je odbacilo i propali liberalni Wall Street i sekularne Tehnofeudalce.

Samoorganizirali su se u snažno naoružane teokratske, kršćanske komune („Seljačke republike”). Interpretirajući kolaps države kao ispunjenje biblijskog otkrivenja, njihovo glavno i najbrutalnije geopolitičko oružje postala je **žitna ucjena**. Fizički su prekinuli isporuku hrane obalnim „heretičkim” mega-gradovima. Obalni pokušaji kompenzacije kroz vertikalne farme i proizvodnju laboratorijskog mesa katastrofalno su propali jer su ti sustavi zahtijevali ogromne količine električne energije, u trenutku kada se nacionalna elektroenergetska mreža nepovratno raspala. Glad je postala stvarna.

Praznina „Heartlanda” (Žitna ucjena) *Opis: Zapušteni poljoprivredni kombinat na Srednjem zapadu pretvoren u teokratsku utvrdu s koje se nadzire proizvodnja hrane.*

Nova geopolitička rekonfiguracija (Uloga susjeda)

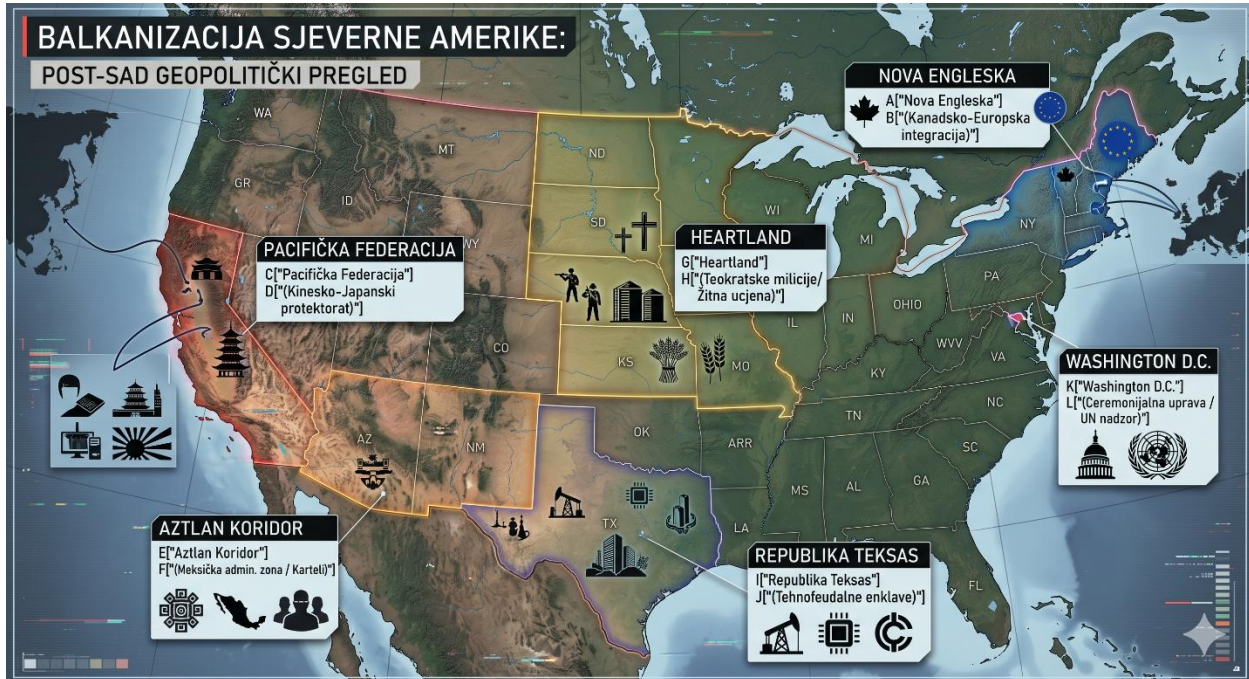
Geografski i institucionalni vakuum na sjevernoameričkom kontinentu brzo je ispunjen aktivnim uključivanjem susjeda i stranih sila, koje su, suočene s rizikom prelijevanja anarhije, oportunistički intervenirale (Zeihan, 2022).

Kanadska „Operacija Sjeverni štit”: Suočena s rizikom masovnih migracija radijacije iz nenadziranih nuklearnih elektrana, Kanada nije pokrenula invaziju, već je zatražila i dobila legitiman **mandat Vijeća sigurnosti UN-a** te neophodnu europsku logistiku za humanitarno-sigurnosnu intervenciju. Kanadske snage preuzele su regiju Velikih jezera kako bi osigurale sigurnost vitalnih bazena slatke vode. Ekonomske silnice su odradile ostalo: države Nove Engleske de facto su dobrovoljno integrirane u kanadski financijski i carinski prostor radi pukog preživljavanja.

Meksički „Aztlan Koridor”: Suprotno strahovima konzervativaca, Meksiko nije trijumfalno anektirao Jugozapad; umjesto toga, meksička vlada bila je pod golemim pritiskom da spriječi povratni val kaosa na svojim sjevernim granicama. Financiran izdašnim i uvjetovanim kreditima Kineske razvojne banke, Meksiko je uspostavio sigurnosno-administrativnu zonu nad južnom Kalifornijom, Arizonom i Novim Meksikom. Ovaj je proces formalizirao moćne kartele u status naoružanih logističara (surogata granične policije). Američki dolar zamijenjen je digitalnim pezom i srebrom.

Kinesko-Japanski Pacifički Protektorat: U strahu od potpunog prekida globalnih lanaca opskrbe, Japan i Kina uspostavili su, u rijetkom trenutku pragmatične suradnje, zajedničke financijske i sigurnosne protektorate nad balkaniziranom Zapadnom obalom (od regije Cascadia do sjeverne Kalifornije). Primarni cilj bio je vojno osigurati infrastrukturu za izvoz sirovina, opskrbe lance mikročipova, preostale servere i izlazne pomorske luke za Aziju.

Nova geografija moći (Sfere utjecaja) Blok-dijagram koji prikazuje komadanje i distribuciju suvereniteta nad bivšim teritorijem SAD-a.

Egzistencijalni rizik: Slom nuklearnog zapovjednog lanca

Proučavatelji teorija kolapsa i populistički scenaristi često zaboravljaju jedan ključni, paralizirajući presedan: nijedna nuklearna supersila ne raspada se kao konvencionalna nacija bez izravne prijetnje globalnoj sigurnosti i opstanku ljudske vrste (Allison, 2017).

Središnja, najopasnija točka američkog loma dogodila se 2036. godine tijekom zataškane, ali presudne „**Pobune Minuteman**”. Zbog potpunog uništenja kupovne moći uslijed hiperinflacije i kolapsa obrambenog proračuna, vojno osoblje Strateškog zapovjedništva (STRATCOM) u podzemnim nuklearnim silosima (Sjeverna Dakota, Wyoming) mjesecima je ostavljeno bez plaća, adekvatne hrane i komunikacije s obiteljima na površini. Izolirani i psihološki slomljeni, lokalni su časnici otkazali poslušnost i preuzeli autonomnu taktičku kontrolu nad interkontinentalnim balističkim projektilima i taktičkim nuklearnim bojivim glavama.

Kada je Washington pokušao poslati jedinice lojalne vladi da ih nasilno razoružaju, pobunjenici su zaprijetili detonacijom taktičkog oružja na vlastitom tlu. Istodobno, dvije nuklearne podmornice klase *Ohio* s balističkim projektilima namjerno su isključile komunikaciju i prešle u *stealth* mod, nastavši negdje u dubinama Tihog oceana kao „odmetnute flote”.

Ova stravična prijetnja privatizacije nuklearnog nasilja bila je ultimativni globalni okidač. Svijet, predvođen Europskom unijom, Kinom i Indijom, shvatio je da pasivno promatranje balkanizacije Amerike predstavlja čin kolektivnog planetarnog suicida. Međunarodna intervencija prestala je biti opcija, a postala je egzistencijalna nužnost.

Pobuna „Minuteman” (Nuklearni silos) Opis: Interpretacija tenzija i očaja unutar izoliranog nuklearnog silosa tijekom sloma lanca zapovijedanja, neposredno prije gašenja komunikacije.

Obrnuti Marshallov plan: Ženevski protokoli (2038.)

Rješenje nuklearne krize i sprječavanje potpune anarhije formalizirano je kroz pravno obvezujući nacrt **Ženevskih protokola o stabilizaciji Sjeverne Amerike 2038.** godine. Konzorcij vanjskih sila izvršio je „meko preuzimanje” (*soft takeover*) američkog imperija – proces identičan, ali u obrnutim ulogama, onome kroz koji su moćne Sjedinjene Države nakon 1945. godine i ugovora iz Bretton Woodsa oduzele hegemoniju financijski i demografski iscrpljenom Britanskom Carstvu.

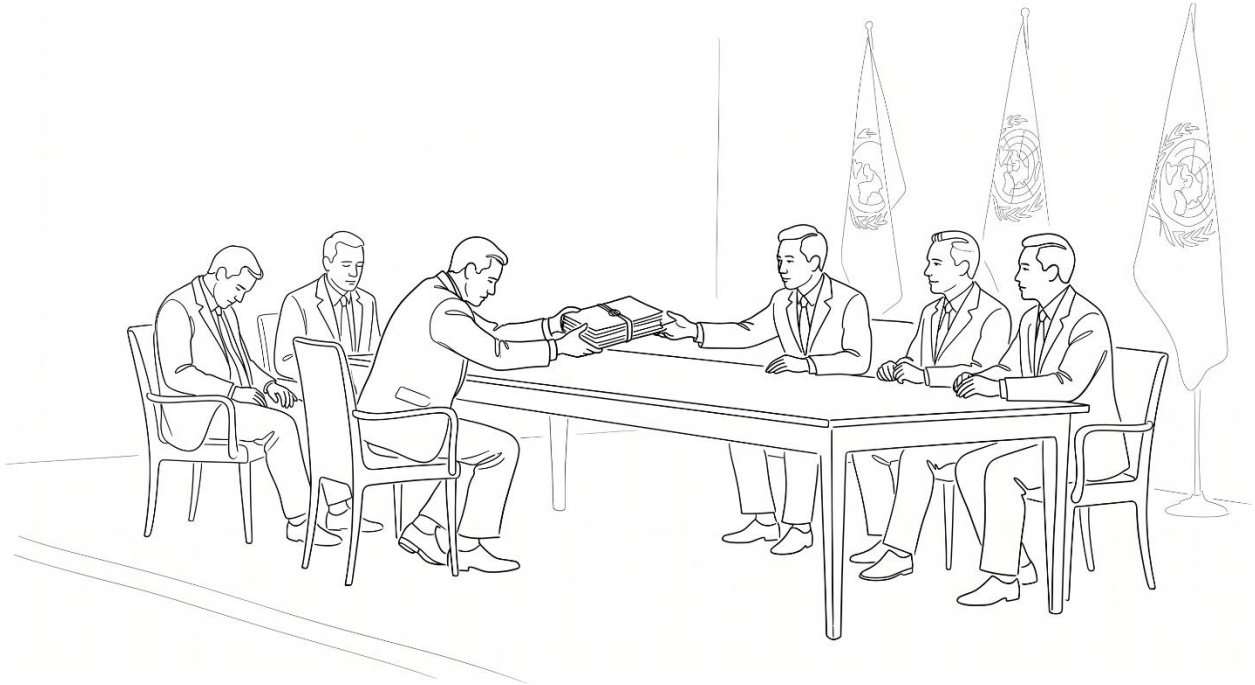
Izdvajamo ključne članke i mehanizme Ženevskih protokola:

Članak IV (Denuklearizacija i međunarodno skrbništvo): Prijenos fizičkog nadzora i izručenje „zlatnih kodova” za lansiranje cjelokupnog američkog strateškog arsenala na novoosnovanu *Multinacionalnu inspeksijsku agenciju*. Ovu agenciju činili su pretežito europski, kineski i indijski visoki časnici koji su operirali pod strogim mandatom UN-a. Americi je oduzet monopol nad oružjem sudnjeg dana.

Članak VII (Fiskalna stabilizacija u zamjenu za infrastrukturne koncesije): Globalne središnje banke obvezale su se otkupiti, apsorbirati i otpisati preko 6 bilijuna USD kritičnog američkog duga, sprječavajući kolaps poljoprivredne distribucije i masovno gladovanje na gusto naseljenoj Istočnoj obali. Zauzvrat, krunski dragulji američke infrastrukture – pomorske luke (Los Angeles, Seattle, Newark), sustavi podmorskih optičkih kablova i rudnici litija – dani su u ekskluzivni 99-godišnji koncesijski zakup azijskim i europskim državnim konglomeratima.

Članak IX (Intelektualne kvote – „Operacija Obrnuti Paperclip”): Uspostava strogih migracijskih kvota za masovni i legalni transfer vrhunskog američkog inženjerskog, medicinskog, genetičkog i AI kadra u istraživačke centre u EU, Indiji i Aziji. Ovime su strane sile lukavo iskoristile američki kolaps kako bi kompenzirale vlastiti demografski pad, usisavajući posljednje tragove američke intelektualne vitalnosti. Sjedinjenim Državama milostivo je ostavljen ceremonijalni suverenitet u Washingtonu (slično Svetom Rimskom Carstvu u njegovim poznim danima), no de facto izvršna kontrola trajno je podijeljena između moćnih stranih guvernera, vjerovnika i lokalnih tehnofeudalnih despota.

Potpisivanje „Ženevskih protokola” Opis: Formalni, ponižavajući prijenos suvereniteta stranim vjerovnicima. Američki dužnosnici potpisuju dokumente pred nadmoćnom međunarodnom koalicijom.

„Ušli smo u zgradu bivše Federalne uprave u San Franciscu. Nije bilo otpora, samo tišina, miris prašine i ustajalog papira. Moj zadatak kao posebnog revizora Kineske narodne banke bio je popisati preostale patente i službeno preuzeti luku za naše brodove. Lokalni dužnosnici gledali su nas sa slomljenim ponosom. Donijeli smo im generičke lijekove i rižu, a oni su nam predali ključeve Pacifika. Povijest se uistinu savršeno rimuje.“ — Izvješće Li Weija, glavnog administratora azijskog protektorata, ožujak 2039.

Alternativni scenariji i distribucija vjerojatnosti

Iako je model „Obrnutog Marshallovog plana” u povijesnoj retrospektivi preuzeo primat, Bayesijanski prognostički model generirao je distribuciju alternativnih ishoda utemeljenih na osjetljivosti ključnih varijabli (npr. iznenadni tehnološki proboji, brzina klimatskih promjena ili stupanj vojne lojalnosti).

Tablica 2: Distribucija vjerojatnosti makro-scenarija (do 2040.)

Scenarij	Opis mehanizma i konačnog ishoda	Vjerojatnost
1. Obrnuti Marshallov plan (Meko preuzimanje)	Kolaps duga i panika zbog nuklearnog arsenala dovode do organiziranog stranog skrbništva. Podjela na ekonomske sfere stranog utjecaja uz očuvanje nominalnih granica SAD-a.	35 %
2. Tehno-Levijatan (Autoritarni neo-federalizam)	Frakcija „infrastrukturnih suverenista” udružena s ostacima vojske primjenjuje umjetnu inteligenciju i masovni nadzor kako bi slomila kartelske i religijske pobune, stvarajući distopijsku digitalnu tiraniju na razini cijele zemlje.	25 %
3. Krvava Balkanizacija (Ratovi za resurse)	Puni, nasilni i nezaustavljivi raspad na 5 – 7 zaraćenih blokova. Detonacija „prljave bombe” ili taktičkog nuklearnog oružja na Srednjem zapadu šokira frakcije i zamrzava rat u stanje opasnog „vječitog hladnog rata”.	20 %
4. Argentinizacija (Dugotrajna stagnacija)	Nema dramatičnog građanskog rata ni stranog preuzimanja. SAD prolazi kroz mučna desetljeća ekonomske depresije, endemske korupcije i uličnog nasilja, polagano ali sigurno nestajući kao bitan geopolitički akter na svjetskoj pozornici.	15 %
5. Renesansa kroz tehnološki „Productivity Shock”	Otkriće fuzijske energije, masovna ekstenzija biološkog života ili AGI (Umjetna opća inteligencija) drastično i neočekivano povećava produktivnost, rješava klimatske izazove, briše stare dugove i obnavlja hegemoniju „Pax Americana”.	5 %

Zaključak

Studija propasti Sjedinjenih Američkih Država egzaktno dokazuje da hiper-tehnološka moć, globalna valuta i neograničena vojna sila ne mogu kompenzirati duboke strukturne ranjivosti uzrokovane asimetričnom afektivnom polarizacijom, slomom asimilacijskih procesa, nepovratnim gubitkom demografskog optimuma i erozijom monetarne stabilnosti. Američki sustav nije kolabirao pod udarima stranih tenkova ni invazijskih flota; iscrpio se i iskrvario u nemilosrdnim unutarnjim ratovima elita, klasnim tenzijama, u paralizi duga i na lokalnim ratištima za puku pitku vodu.

Najizgledniji ishod, koji je u konačnici formaliziran kroz ponosom oskrnavljene „Ženevske protokole” i „Obrnuti Marshallov plan”, svjedoči o hladnoj, nemilosrdnoj prirodi svjetskog sustava. Hegemonijska moć nije isparila u ništavilo – ona je pedantno apsorbirana od strane preostalih globalnih aktera (Europske unije, azijskih sila) koji su intervenirali ne iz moralnog altruizma, već isključivo kako bi spriječili globalnu nuklearnu kataklizmu i osigurali preostale tehnološke resurse umirućeg carstva.

Balkanizacija i pad Amerike tako ostaju upisani kao ultimativni udžbenički primjer kako zapadna carstva završavaju svoj životni ciklus u 21. stoljeću: ne uz prasak truba na bojnopolju, već zveckanjem nalivpera pri potpisivanju koncesijskih ugovora u tišini međunarodnih konferencijskih dvorana.

Literatura

- Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2012). *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*. Crown Publishers.
- Allison, G. (2017). *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?*. Houghton Mifflin Harcourt.
- Case, A., & Deaton, A. (2020). *Deaths of Despair and the Future of Capitalism*. Princeton University Press.
- Dalio, R. (2020). *The Changing World Order: Why Nations Succeed and Fail*. Simon & Schuster.
- Eberstadt, N. (2016). *Men Without Work: America's Invisible Crisis*. Templeton Press.
- Eichengreen, B. (2011). *Exorbitant Privilege: The Rise and Fall of the Dollar and the Future of the International Monetary System*. Oxford University Press.
- Fukuyama, F. (1992). *The End of History and the Last Man*. Free Press.
- Fukuyama, F. (2014). *Political Order and Political Decay: From the Industrial Revolution to the Globalization of Democracy*. Farrar, Straus and Giroux.
- Gibbon, E. (1776). *The History of the Decline and Fall of the Roman Empire*. Strahan & Cadell.
- Huntington, S. P. (2004). *Who Are We? The Challenges to America's National Identity*. Simon & Schuster.
- Kaplan, R. D. (2012). *The Revenge of Geography: What the Map Tells Us About Coming Conflicts and the Battle Against Fate*. Random House.
- Kennedy, P. (1987). *The Rise and Fall of the Great Powers*. Random House.
- Klare, M. T. (2001). *Resource Wars: The New Landscape of Global Conflict*. Henry Holt and Company.
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. W. W. Norton & Company.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster.
- Turchin, P. (2016). *Ages of Discord: A Structural-Demographic Analysis of American History*. Beresta Books.
- Turchin, P. (2023). *End Times: Elites, Counter-Elites, and the Path of Political Disintegration*. Penguin Press.
- Varoufakis, Y. (2024). *Technofeudalism: What Killed Capitalism*. Melville House.
- Wallerstein, I. (2004). *World-Systems Analysis: An Introduction*. Duke University Press.
- Zeihan, P. (2022). *The End of the World Is Just the Beginning: Mapping the Collapse of Globalization*. Harper Business.